

Kysymys E 10/2023
Tekijä Kestävä Pohjola -valiokunta
Vastaanottaja Pohjoismaiden hallitukset

Kirjallinen kysymys vaelluslajeja koskevasta yhteistyöstä ja lajeja koskevien suojelutoimien implementoinnista sekä vaelluslajeja koskevista kansallisista toimintasuunnitelmista

Pohjoismaiden hallituksille ja Pohjoismaiden ministerineuvostolle

Joulukuussa 2022 maailman maat hyväksyivät maailmanlaajuisen luonnon monimuotoisuuskehityksen (Global Framework for Biodiversity). Kyseessä on eräänlainen luonnon Pariisin-sopimus. Poimintoja sopimuksesta:

- Maankäytön suunnittelua koskeva tavoite.
- Tavoite, jonka mukaan 30 prosenttia rappeutuneista ekosysteemeistä ennallistetaan vuoteen 2030 mennessä.
- Tavoite, jonka mukaan 30 prosenttia kaikista maa- ja merialueista suojellaan.
- Saastumista koskeva tavoite, jolla pyritään vuoteen 2030 mennessä saamaan kaikista lähteistä aiheutuva saastuminen tasolle, joka ei ole haitallista luonnon monimuotoisuudelle. Tähän liittyen tavoitteena on vähentää ainakin puoleen liikaravinteiden, ympäristömyrkköjen ja erityisen vaarallisten kemikaalien pääsy ympäristöön.
- Tavoite, jonka mukaan ilmastonmuutoksen ja merten happamoitumisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen minimoidaan.
- Tavoite, jonka mukaan mahdollisesti haitallisten vieraslajien ja luontotyyppien ilmaantumista vähennetään vähintään 50 prosentilla vuoteen 2030 mennessä.

Pohjoismailla on velvollisuus noudattaa sopimusta, minkä lisäksi Ruotsia, Suomea ja Tanskaa velvoittaa myös EU:n biodiversiteettisopimus.

Pohjoismaissa on useita merkittäviä luontoalueita, jotka ovat ratkaisevia monien uhanalaisten lajien säilymiselle ja suojelulle. Näiden lajien joukossa on vaelluslajeja. Kosteikot, järvet, joet ja rannikkoalueet muodostavat osan vaelluslajien tärkeimmistä luontoalueista Pohjolassa. Nämä alueet ovat monille lajeille tärkeitä lisääntymis-, muutto- ja syönnösalueita.

Skandinavian tunturit, kuten Lappi, ovat tärkeitä alueita monille lintulajeille, jotka pesivät avoimilla tunturialueilla kesäisin ja muuttavat lämpimään talveksi, kun taas Pohjolan metsät ovat monen eläimen koti. Metsissä elää muun muassa uhanalaisista lajeista susi, ilves ja karhu, mutta metsät ovat tärkeitä myös monille muuttolinnuille ja perhoslajeille.

Pohjoismaiset merialueet, kuten Pohjanmeri ja Barentsinmeri, ovat ratkaisevan tärkeitä turskan, lohena ja sillin kalalajeille, jotka vaeltavat kutu- ja syönnösalueiden välillä. Pohjolan rantaviivan saaret ja rannikkoseudut ovat tärkeitä alueita pesiville merilinnuille ja hylkeille, ja samat alueet ovat tärkeitä monille muuttolinnuille niiden pysähtyessä alueilla muuttomatkoillaan. Pohjolan arktiset tundra-alueet ovat tärkeitä lisääntymispaikkoja useille eri lajeille, kuten muuttolinnuille, esimerkkinä kahlaajat ja hanhet, sekä nisäkkäille, kuten poroille ja myskihärille, kun taas joet ja vesistöt ovat tärkeitä kutupaikkoja lohena ja taimenen kaltaisille kaloille.

Monien merilintulajien, kuten pikkuruokkien, ruokkien ja kiislojen, kannat ovat pienentyneet muun muassa ravinnonpuutteen, elinympäristöjen häviämisen ja ilmastonmuutoksen seurauksena. Nämä ovat vain muutamia esimerkkejä lajeista, joiden kannat ovat pienentyneet. Suojelutoimet, valvonta ja tutkimus ovat ratkaisevassa asemassa, kun haluamme ymmärtää ja hidastaa näiden uhanalaisten tai vaarantuneiden lajien vähenemistä alueella.

Luonnon kannalta voitaisiin saavuttaa merkittäviä hyötyjä, jos Pohjoismaat koordinoisivat ja pohtisivat yhdessä ennallistettavia alueita yli kansallisten rajojen, jolloin alueet vaikuttaisivat paitsi luonnon monimuotoisuuteen paikallisesti tai alueellisesti myös pohjoismaisen luonnon monimuotoisuuteen laajemmin. Kestävä Pohjola -valiokunta haluaa vahvistaa pohjoismaista yhteistyötä Pohjolan luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelemiseksi ja esittää tästä syystä seuraavat kysymykset Pohjoismaiden hallituksille ja Pohjoismaiden ministerineuvostolle.

Pohjoismaiden hallituksille

1. Voivatko Pohjoismaiden hallitukset tehdä selkoa nykyisistä toimista vaelluslajien suojelemiseksi?
2. Miten vaelluslajien suojelutoimia koskevaa pohjoismaista yhteistyötä voidaan vahvistaa? Toimet voivat koskea muun muassa tärkeiden elinympäristöjen sekä syönnös-, pesimis- ja lepoalueiden ennallistamista.
3. Miten Pohjoismaiden hallitukset aikovat tehdä jatkossa yhteistyötä maailmanlaajuisen luonnon monimuotoisuussopimuksen implementoimiseksi?

Pohjoismaiden ministerineuvostolle

1. Voiko Pohjoismaiden ministerineuvosto tehdä selkoa vaelluslajeja koskevasta pohjoismaisesta yhteistyöstä?
2. Millä tavoin Pohjoismaiden ministerineuvosto aikoo seurata maailmanlaajuisen luonnon monimuotoisuussopimuksen noudattamista?

Oslossa 31. lokakuuta 2023

Ola Elvestuen (V)

Kestävä Pohjola -valiokunnan puheenjohtaja